

Förbättrade villkor för studerande föräldrar

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2011/12:42 Förbättrade villkor för studerande föräldrar och en följdmotion.

I syfte att förbättra villkoren för studerande föräldrar vars barn har avlidit föreslår regeringen att det tas in bestämmelser i studiestödslagen (1999:1395) som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp och studiemedel vid ledighet i samband med att ett barn under 18 år har avlidit.

Regeringen bedömer att studerande, vars barn under 18 år har avlidit, som avstår från studier bör ha rätt att behålla studiemedlet under en viss tid per förälder och barn. Studielån som avser sådan tid bör kunna skrivas av helt.

Regeringen bedömer även att Centrala studiestödsnämnden bör få meddela närmare föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp vid ledighet i samband med att ett barn under 18 år har avlidit.

De föreslagna ändringarna i studiestödslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionen.

I betänkandet finns en reservation från Sverigedemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	5
Reservation	9
Lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (SD)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
Följdmotionen	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:42 och avslår motion 2011/12:Ub4 av Richard Jomshof (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 23 februari 2012

På utbildningsutskottets vägnar

Margareta Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Margareta Pålsson (M), Louise Malmström (S), Betty Malmberg (M), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD), Rossana Dinamarca (V), Camilla Waltersson Grönvall (M), Adnan Dibrani (S), Michael Svensson (M), Roger Haddad (FP) och Emil Källström (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2011/11:42 Förbättrade villkor för studerande föräldrar och en följdmotion.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 2 och en redovisning av motionen i bilaga 1.

Bakgrund

Mot bakgrund av att föräldrar fr.o.m. den 1 januari 2011 har fått utökad rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn under 18 år har avlidit (prop. 2010/11:1 utg.omr. 12, bet. 2010/11:SfU1, rskr. 2010/11:121) har frågan väckts om att motsvarande skydd bör införas inom studiestödssystemet för studerande föräldrar.

Promemorian Förbättrade villkor för studerande föräldrar i samband med att ett barn har avlidit (U2010/7177/SF) utarbetades inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) och har remissbehandlats.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I syfte att förbättra villkoren för studerande föräldrar i samband med att ett barn har avlidit föreslår regeringen att det tas in bestämmelser i studiestödslagen (1999:1395) som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp och studiemedel vid ledighet i samband med att ett barn under 18 år har avlidit.

De föreslagna ändringarna i studiestödslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2012. De förordningsändringar som följer av propositionen bör enligt regeringen träda i kraft samtidigt.

Utskottets överväganden

Lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller propositionens förslag om lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) och avslår en motion om en bortre tidsgräns för anmälan till Centrala studiestödsnämnden (CSN) från en studerande om att han eller hon har avstått från studier i samband med ett barns dödsfall.

Jämför reservation (SD).

Propositionen

Nuvarande villkor

För studerande som vårdar barn eller närstående finns det ett särskilt skydd inom studiestödssystemet. Reglerna harmonierar med de bestämmelser som gäller för tillfällig föräldrapenning enligt socialförsäkringsbalken. Av 3 kap. 24 § studiestödslagen framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om studerandes rätt till *studiemedel* vid ledighet för tillfällig vård av barn och för närståendevård. Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i studiestödsförordningen (2000:655). CSN har i enlighet med studiestödsförordningen utfärdat föreskrifter för verkställigheten av dessa bestämmelser i CSN:s föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:1) om beviljning av studiemedel.

Av studiestödsförordningen framgår att rätten att behålla studiemedlen vid tillfällig vård av sjukt barn gäller i sammanlagt högst 24 veckor per kalenderår och barn. Utöver möjligheten att behålla studiemedel vid tillfällig vård av barn finns det också möjlighet för den andra föräldern att behålla studiemedel under ledighet i två veckor efter ett barns födelse. Detta motsvarar de s.k. pappadagarna i föräldraförsäkringen. Båda föräldrarna har också möjlighet att behålla studiemedlen för vård av ett allvarligt sjukt barn under 18 år. Studiemedlen kan i dessa fall behållas utan tidsbegränsning. Tillämpningen är restriktiv och avser situationer där det finns en omedelbar fara för barnets liv. Studerande har också möjlighet att under en viss tid behålla studiemedlen när de på grund av vård av en svårt sjuk närstående inte kan studera. Gemensamt för de som vårdar barn eller närstående är bl.a. att den period som en studerande har vårdat barn eller närstående inte räknas in i den längsta tid som en studerande sammanlagt har rätt till studiemedel och inte heller vid kommande provningar av studieresultat. En studerande som under en viss tid är förhindrad att studera på grund av ett sjukt barn eller en sjuk närstående har rätt att behålla stu-

diemedlen under den tid som vården pågår, och det totala antalet veckor som den studerande har rätt till studiemedel kan förlängas med det antal veckor som vården har pågått. Dessutom kan lånedelen av studiemedlet skrivas av för tiden efter 30 dagars karenstid.

När det gäller en elev som studerar med *studiehjälp* framgår det av 2 kap. 10 § studiestödslagen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp vid ledighet för tillfällig vård av barn och för närståendevård. Enligt 2 kap. 21 § studiestödsförordningen får CSN meddela närmare föreskrifter om rätt till studiehjälp i dessa situationer. CSN har utfärdat sådana föreskrifter i sina föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:6) om studiehjälp. Av dessa föreskrifter framgår bl.a. att en elev som tillfälligt måste vara hemma och vårda barn har rätt att under vissa förutsättningar behålla studiehjälpen. Bestämmelserna om detta knyter an till de regler som gäller för tillfällig föräldrapenning.

Även för en studerande som själv blir sjuk finns det ett särskilt skydd inom studiestödssystemet. Det innebär bl.a. att den studerande kan behålla studiehjälpen eller studiemedlet under sjukdom trots att han eller hon inte studerar. För en studerande som blir sjuk och som studerar med studiemedel kan lånedelen dessutom skrivas av efter 30 dagars sjukdom.

Propositionens förslag och bedömningar

En studerande förälder saknar med dagens regler en generell rätt att behålla studiehjälpen eller studiemedlen om han eller hon avstår från studier i samband med att ett barn har avlidit. Mot bakgrund av att föräldrar fr.o.m. den 1 januari 2011 har fått utökad rätt till tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn under 18 år har avlidit (prop. 2010/11:1 utg.omr. 12, bet. 2010/11:SfU1, rskr. 2010/11:121) anser regeringen att motsvarande skydd bör införas inom studiestödssystemet för studerande föräldrar.

Enligt 13 kap. 31 e och 31 f §§ socialförsäkringsbalken har föräldrar till ett barn som inte har fyllt 18 år rätt till tillfällig föräldrapenning när de avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med att barnet avlidit. Tillfällig föräldrapenning lämnas i sådana fall under högst tio dagar per förälder och barn. Vidare lämnas förmånen tidigast fr.o.m. dagen efter den då barnet har avlidit och senast för den dag som infaller 30 dagar efter den dag då barnet har avlidit.

Regeringen föreslår att det tas in bestämmelser i studiestödslagen (2 kap. 10 § respektive 3 kap. 24 §) som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp och studiemedel vid ledighet i samband med att ett barn under 18 år har avlidit.

Rätt att behålla studiemedel

Regeringen bedömer att studerande som avstår från studier bör ha rätt att behålla studiemedlet under högst två veckor (motsvarande tio dagar med tillfällig föräldrapenning) per förälder och barn i samband med att ett barn under 18 år har avlidit. Studielån som avser sådan tid bör kunna skrivas av helt.

Rätten för en studerande att i denna situation behålla studiemedlet under två veckor bör gälla tidigast fr.o.m. dagen efter den dag då barnet har avlidit och senast den dag som infaller 30 dagar efter den dag då barnet har avlidit.

Rätt att få studielån avskrivet

Regeringen anser det skäligt att en studerande inte ska behöva bekosta sitt uppehälle med studielån under den tid som han eller hon har rätt att behålla sina studiemedel i samband med att ett barn har avlidit. Studiemedlens lånedel ska därför kunna skrivas av helt för sådan tid. Enligt 4 kap. 23 § studiestödslagen (1999:1395) får studielån skrivas av helt eller delvis om lånet har tagits emot enligt bestämmelser som har meddelats i anslutning till 3 kap. 24 § studiestödslagen. Studielån för tid då den studerande är ledig i samband med att ett barn har avlidit kommer att tas emot enligt bestämmelser som meddelats med stöd av sistnämnda paragraf och får alltså skrivas av. Någon ändring av bestämmelsen krävs därför inte. Rätten till avskrivning av studielån i dessa situationer bör inte vara förenad med någon karenstid.

Föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp

Vidare bedömer regeringen att CSN bör få meddela närmare föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp vid ledighet i samband med att ett barn under 18 år har avlidit.

Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna i studiestödslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2012. De förordningsändringar som följer av propositionen bör enligt regeringen träda i kraft samtidigt.

Motionen

I motion 2010/11:Ub4 av Richard Jomshof (SD) ställer sig motionären bakom regeringens intentioner att förbättra villkoren för studerande föräldrar vars barn avlider. Motionären anser dock, liksom en enskild remissinstans (CSN), att det ska finnas en tidsgräns för när föräldrar till barn som avlidit senast ska anmäla sin belägenhet till berörd myndighet (CSN) och att detta bör skrivas in i studiestödslagen.

Utskottets ställningstagande

Att förlora ett barn är något av det svåraste en förälder kan drabbas av i livet. Det är därför enligt utskottet mycket angeläget att samhället ger ekonomisk trygghet till föräldrar som mister sitt barn. Utskottet anser att det bör finnas skydd för studerande föräldrar inom studiestödssystemet som harmoniserar med de bestämmelser som gäller för tillfällig föräldrapenning enligt socialförsäkringsbalken.

Av propositionen framgår att en studerande i efterhand bör kunna anmäla till CSN att han eller hon har avstått från studier i samband med ett barns dödsfall. Frågan om en bortre gräns för en sådan anmälan är under beredning inom Regeringskansliet och kommer att övervägas i det fortsatta arbetet.

Med det anförda tillstyrker utskottet lagförslaget och avstyrker motion 2011/12:Ub4 (SD).

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:42 och motion

2011/12:Ub4 av Richard Jomshof (SD).

Ställningstagande

Det är en oerhört traumatisk händelse för alla föräldrar om ett av deras barn avlider. Därför stöder jag till fullo regeringens intentioner att förbättra villkoren för studerande föräldrar vars barn avlider. Att även gruppen studerande har rimliga och humana villkor är en självklarhet.

Dock vill jag, liksom en enskild remissinstans (CSN), att det ska finnas en tidsgräns för när föräldrarna måste anmäla sin belägenhet till berörd myndighet och att det stipuleras i studiestödslagen. Detta behövs för att både CSN och läroanstalten ska få vetskap om orsakerna till den studerandes frånvaro inom rimlig tid.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:42 Förbättrade villkor för studerande föräldrar:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).

Följdmotionen

2011/12:Ub4 av Richard Jomshof (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrade villkor för studerande föräldrar vars barn avlidit.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen
(1999:1395)

Häri genom föreskrivs att 2 kap. 10 § och 3 kap. 24 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §

Regeringen *får föreskriva* att studiehjälp får lämnas för tid då den studerande är sjuk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *får också meddela* föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp vid ledighet *för tillfällig vård av barn och vid ledighet för närståendevård.*

Regeringen *meddelar föreskrifter om* att studiehjälp får lämnas för tid då den studerande är sjuk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar också* föreskrifter om studerandes rätt till studiehjälp vid ledighet

1. *för tillfällig vård av barn,*
2. *för närståendevård, eller*
3. *i samband med att ett barn under 18 år har avlidit.*

3 kap.

24 §

Regeringen *får föreskriva* att studiemedel får lämnas för tid då den studerande är sjuk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *får också meddela* föreskrifter om studerandes rätt till studiemedel vid ledighet *för tillfällig vård av barn och vid ledighet för närståendevård.*

Regeringen *meddelar föreskrifter om* att studiemedel får lämnas för tid då den studerande är sjuk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar också* föreskrifter om studerandes rätt till studiemedel vid ledighet

1. *för tillfällig vård av barn,*
2. *för närståendevård, eller*
3. *i samband med att ett barn under 18 år har avlidit.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.